

Sygn. akt I A Ca 63/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki
Sędzia:	SA Alicja Surdy
Sędzia:	SA Jolanta Terlecka (spr.)
Protokolant	sekr. sąd. Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa: A. C., Z. C., J. M., J. T., A. K., E. Ż., B. M., A. S., M. S., A. W., F. G., G. G., R. P., W. G., A. K. - J., D. Ł. i A. O.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R.

o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia członków spółdzielni

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 8 października 2013r., sygn. akt I C 1150/12

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że stwierdza nieważność uchwały numer (...) z dnia 29 czerwca 2012r. Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. utrzymującą w mocy uchwałę Rady Nadzorczej Nr (...) tej Spółdzielni z dnia 30 sierpnia 2011r. w części w jakiej zatwierdza ona punkt 11 rozdziału VI Regulaminu rozliczania kosztów dostawy ciepła do lokali i pobierania opłat za centralne ogrzewanie i podgrzanie wody w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. oraz oddala powództwo w pozostałej części;

II. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 63/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Radomiu po - rozpoznaniu sprawy z powództwa A. C., Z. C., J. M., J. T., A. K., E. Ż., B. M., A. S., M. S., A. W., F. G., G. G., R. P., W. G., A. K. - J., D. Ł., A. O. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia członków spółdzielni - wyrokiem z dnia 8 października 2013r. między innymi stwierdził w jego punkcie III nieważność uchwały numer (...) z dnia 29 czerwca 2012r. Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. (k-382). Ze względu na przedmiot zaskarżenia, który dotyczy tego właśnie punktu czyli żądania popieranego przez w/w powodów pierwotnie w sprawie (...) przed jej połączeniem ze

sprawą I C 1150/12 z powództwa S. S. – dalsza część uzasadnienia nie obejmuje już przedmiotu jego żądania, wobec prawomocnego zakończenia sporu w tym zakresie.

Wymienieni na wstępie powodowie domagali stwierdzenia nieważności wyżej opisanej uchwały podnosząc, że zapisy Regulaminu rozliczania kosztów dostawy ciepła do lokali i pobierania opłat za centralne ogrzewanie i podgrzania wody w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R., przyjętego uchwałą nr (...) Rady Nadzorczej i zatwierdzonego uchwałą nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków, w części dotyczącej opłat za centralne ogrzewanie, sprzeczne są z przepisami ustawy z 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne. Powodowie podnieśli, że:

- a) uregulowanie zawarte w punkcie czwartym rozdziału czwartego Regulaminu sprzeczne jest z art. 45a ust. 4 tej ustawy, gdyż przewiduje, że zaliczką na centralne ogrzewanie dla użytkowników lokali nieopomiarowanych (bez podzielników kosztów) lub użytkowników, którzy nie udostępniili lokalu w celu dokonania odczytu i wymiany kapilar w podzielnikach, jest miesięczny koszt ogrzewania 1 m² powierzchni użytkowej planowany na dany rok, powiększony współczynnikiem 1,50;
- b) uregulowanie zawarte w punkcie jedenastym rozdziału szóstego Regulaminu sprzeczne jest z art. 45a ust. 4 ustawy Prawo energetyczne, gdyż przewiduje, że użytkownikom lokali, w których nie są zamontowane podzielniki kosztów lub którzy nie udostępniili lokalu do odczytu podzielników kosztów nie przysługuje zwrot nadpłaty;
- c) uregulowanie zawarte w punkcie szóstym rozdziału trzeciego Regulaminu sprzeczne jest z art. 45a ust.8 pkt.1 lit.b ustawy Prawo energetyczne, gdyż różnicuje wysokość kosztów stałych przypadających na lokale z podzielnikami i na lokale bez podzielników;
- d) uregulowanie zawarte w punkcie ósmym rozdziału szóstego Regulaminu sprzeczne jest z art. 45 a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne, gdyż przewiduje, że użytkownikom lokali nieopomiarowanych lub tym, którzy nie udostępniili lokalu do odczytu podzielników, koszt energii cieplnej ustalony zostanie według sumy wskazań podzielników przypadającej na 1 m² lokalu opomiarowanego o największym zużyciu energii cieplnej w danym budynku proporcjonalną do powierzchni lokalu;
- e) uregulowania zawarte w Regulaminie są sprzeczne z art. 45 a ust. 9 ustawy Prawo energetyczne, gdyż nie przewidują współczynników wyrównawczych dla mieszkań bez podzielników;
- f) uregulowania zawarte w Regulaminie są sprzeczne z art. 45 a ust. 12 ustawy Prawo energetyczne, gdyż nie przewidują dla lokali bez podzielników możliwości zamiennego rozliczania opłat za ciepło na podstawie ich powierzchni lub kubatury.

Powodowie twierdzili także, iż Regulamin nieprawidłowo stosuje wyrażenia „mieszkanie opomiarowane” i „mieszkanie nieopomiarowane”, gdyż mieszkania Spółdzielni nie posiadają mierników ciepła a jedynie podzielniki ciepła (które i tak nie są zainstalowane we wszystkich mieszkaniach). Ich zdaniem zapisy zawarte w Regulaminie pozbawiają ustawowych uprawnień osoby zajmujące lokale mieszkalne, które nie mają zainstalowanych podzielników ciepła. Powodowie nie zgodzili się z decyzją Zarządu Spółdzielni na zainstalowanie w ich mieszkaniach podzielników ciepła. Według nich przedmiotowy Regulamin jest formą szantażu i narzędziem Zarządu do wymierzania kary członkom Spółdzielni za ich nieposłuszeństwo i brak ich zgody na zainstalowanie podzielników oraz rozliczanie się według ich wskazań, (k-117-121, 148-150, 172-172v, 212-216, 241-245, 253-254, 341-343, 348-349, 350, 367-368, 376-376v i 380).

Pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w R. nie uznawała powództwa, wносиła o jego oddalenie i zasądzenie od powodów kosztów procesu. Zarzuciła powodom brak legitymacji czynnej do zaskarżenia przedmiotowej uchwały, gdyż była ona podjęta w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym na skutek odwołania E. S. od uchwały Rady Nadzorczej wprowadzającej przedmiotowy Regulamin. Niezależnie od tego utrzymywała, że żadne stwierdzenia nieważności

zaskarżonej uchwały jest bezzasadne, gdyż uregulowania Regulaminu nie są sprzeczne z przepisami prawa w tym prawa energetycznego (k-159-161, 229-232, 335, 376, 361-362 i 380).

Sąd Okręgowy w Radomiu ustalił, że uchwałą Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. nr (...) z 30 sierpnia 2011r. został przyjęty Regulamin rozliczania kosztów dostawy ciepła do lokali i pobierania opłat za centralne ogrzewanie i podgrzanie wody w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R.. Uchwałą tej Rady nr (...) z 27 października 2011r. został wprowadzony Aneks nr (...) do tego Regulaminu.

Pismem z 21 listopada 2011r. członek pozwanej Spółdzielni (...) w celu uchylecia wyżej wymienionych uchwał wniosła odwołanie do Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R., które uchwałą nr (...) z 29 czerwca 2012r. utrzymało w mocy uchwałę Rady Nadzorczej nr (...) z 30 sierpnia 2011r. (w części zaskarżonej przez E. S. dotyczącej ustalenia w Regulaminie zasad opomiarowania lokali mieszkalnych oraz stosowania podzłdzlników elektronicznych z odczytem radiowym) oraz uchwałę Rady Nadzorczej nr (...) z 27 października 2011r. wprowadzającej aneks nr (...) do tego Regulaminu. Uchwałą nr (...) Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni z 10 grudnia 2012r. wprowadzono aneks nr (...) do przedmiotowego Regulaminu polegający na zmianie okresów rozliczeniowych, zmianie rozliczenia kosztów z podzłdzlników elektronicznych oraz wykreślenia punktu 11 z rozdziału 6 Regulaminu.

W świetle tych ustaleń poczynionych w oparciu o bliżej powoływane dowody Sąd pierwszej instancji uznał za uzasadnione powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) z 29 czerwca 2012r. Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R.. Ze względu na zachodzącą sprzeczność wskazywanych przez powodów zapisów Regulaminu z przepisami Ustawy z 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne.

Sąd analizując poszczególne postanowienia regulaminu wskazał, że jego punkt czwarty rozdział czwarty przewiduje, że zaliczką na centralne ogrzewanie dla użytkowników lokali nieopomiarowanych (bez podzłdzlników kosztów) lub użytkowników, którzy nie udostępniłi lokalu w celu dokonania odczytu i wymiany kapilar w podzłdzlnikach, jest miesięczny koszt ogrzewania za 1m² powierzchni użytkowej, planowany na dany rok, powiększony współczynnikiem 1,50. Tymczasem przepis ustępu czwartego artykułu 45a ustawy Prawo energetyczne ustala, że koszty zakupu ciepła dostarczonego do budynku są rozliczane w opłatach pobieranych od osób, które nie są odbiorcami ale zamieszkują albo użytkują lokale w takim budynku; przepis ten określa, że wysokość opłat powinna być ustalona w taki sposób, aby zapewniała wyłącznie pokrycie ponoszonych przez odbiorcę kosztów zakupu ciepła. W tej sytuacji uregulowanie Regulaminu dotyczące zaliczek od użytkowników lokali nieopomiarowanych i tych, którzy nie udostępniłi lokalu w celu dokonania odczytu i wymiany kapilar w podzłdzlnikach dyskryminują takie osoby w stosunku do osób zajmujących lokale z podzłdzlnikami zużycia ciepła i jednoznacznie ustala opłaty zapewniające odbiorcy środki przekraczające opłaty niezbędne do pokrycia kosztów zakupu ciepła.

Jeśli chodzi o punkt jedenastego rozdziału szóstego Regulaminu Sąd wskazał, iż przewidywał on, że użytkownikom lokali, w których nie są zamontowane podzłdzlniki kosztów lub którzy nie udostępniłi lokalu do odczytu podzłdzlników kosztów, nie przysługuje zwrot nadpłaty. W jego ocenie uregulowanie to niewątpliwie także było sprzeczne z przepisem art. 45a ust. 4 prawa energetycznego. Zostało ono „zniesione” w trakcie procesu uchwałą Rady Nadzorczej nr (...) z 10 grudnia 2012r.

Dalej Sąd argumentował, że punkt szósty rozdziału trzeciego Regulaminu określa, że koszty ogrzewania budynku w danym okresie rozliczeniowym są rozdzielane na poszczególnych użytkowników lokali z podzłdzlnikami ciepła w ten sposób, że część wspólna (stała) stanowi 50% kosztów ogrzewania budynku dzielonych proporcjonalnie do powierzchni ogrzewanych centralnie, a część indywidualna (zmienna) stanowi 50% kosztów ogrzewania budynku dzielonych proporcjonalnie do wskazań podzłdzlników kosztów ogrzewania, skorygowanych wartością współczynnika redukcyjnych uwzględniających usytuowanie lokalu w budynku oraz rodzaj i wielkość grzejników. Jednocześnie Regulamin nie ustala sposobu rozliczania kosztów stałych dla mieszkań bez podzłdzlników oraz nie określa współczynnika redukcyjnych. Tymczasem art. 45a ust. 8 pkt. 1 lit. b przewiduje, że dla wspólnych części budynku wielolokalowego koszty zakupu ciepła rozlicza się wykorzystując powierzchnię lub kubaturę tych części odpowiednio w proporcji do powierzchni lub kubatury zajmowanych lokali; uregulowanie to dotyczy mieszkań z

podzielnikami i mieszkań bez podzielników. W takiej sytuacji wyżej opisane uregulowanie Regulaminu sprzeczne jest z uregulowaniem zawartym w ustawie Prawo energetyczne.

Sąd argumentował, że punkt ósmy rozdziału szóstego Regulaminu przewiduje, że użytkownikom lokali nieopomiarowanych lub tym, którzy nie udostępniili lokalu do odczytu podzielników, koszt energii cieplnej ustalony zostanie według sumy wskazań podzielników przypadających na jeden metr kwadratowy lokalu opomiarowanego o największym zużyciu energii cieplnej w danym budynku, proporcjonalnie do powierzchni lokalu. Tymczasem przepis art. 45a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne określa, że koszty zakupu ciepła rozlicza się stosując metody wykorzystujące dla lokali mieszkalnych i użytkowych: wskazania ciepłomierzy, wskazania urządzeń wskaźnikowych nie będących przyrządami pomiarowymi w rozumieniu przepisów metrologicznych wprowadzonych do obrotu na zasadach i w trybie określonych w przepisach o systemie oceny zgodności, powierzchnię lub kubaturę tych lokali. W tej sytuacji uregulowanie Regulaminu dotyczące ustalania kosztów energii cieplnej dla lokali nieopomiarowanych lub tych, którzy nie udostępniili lokalu do odczytu podzielnika według Sądu Okręgowego dyskryminuje osoby zajmujące takie lokale i jednocześnie ustala rozliczenia kosztów zakupu ciepła w sposób sprzeczny z zasadami przewidzianymi w art. 45a ust. 8 ustawy Prawo energetyczne.

Sąd wskazał dalej, że punkt piąty rozdziału trzeciego Regulaminu przewiduje, że dla niekorzystnie położonych mieszkań z podzielnikami ciepła stosuje się współczynniki redukcyjne. Jednocześnie Regulamin ten nie przewiduje stosowania takich współczynników wobec mieszkań bez podzielników oraz nie określa wysokości tych współczynników. Tymczasem przepis art. 45a ust. 9 ustawy Prawo energetyczne przewiduje, że właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego dokonuje wyboru metody rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne lub użytkowe w tym budynku tak aby wybrana metoda uwzględniając współczynniki wyrównawcze zużycia ciepła na ogrzewanie, wynikające z położenia lokalu w bryle budynku przy jednoczesnym zachowaniu prawidłowych warunków eksploatacji budynku określonych w odrębnych przepisach, stymulowała energooszczędne zachowania oraz zapewniała ustalenie opłat w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie. W tej sytuacji - zdaniem Sądu Okręgowego - brak określenia w Regulaminie dla lokali bez podzielników współczynników wyrównawczych (redukcyjnych) wynikających z położenia lokali w bryle budynku jest sprzeczny jest z art. 45a ust. 9 ustawy Prawo energetyczne.

Ponadto Sąd wskazał, iż Regulamin nie przewiduje dla lokali bez podzielników możliwości zamiennego rozliczania opłat za ciepło na podstawie ich powierzchni lub kubatury (w punkcie czwartym rozdziału czwartego regulaminu mowa jest tylko o rozliczaniu mieszkań bez podzielników według metody wykorzystujących powierzchnię tych lokali). Tymczasem art. 45a ust. 8 pkt. 1 lit. a ustawy Prawo energetyczne przewiduje, że koszty zakupu ciepła rozlicza się w części dotyczącej ogrzewania lokali mieszkalnych i użytkowych stosując metody wykorzystujące m.in. powierzchnię lub kubaturę tych lokali. Określenie zamiennego rozliczania (według powierzchni lub kubatury) może mieć istotne znaczenie dla użytkowników lokali w przypadku różnic w wysokościach poszczególnych lokali. W tej sytuacji Sąd uznał, że brak w Regulaminie możliwości zamiennego rozliczenia kosztów ogrzewania lokali bez podzielników według ich powierzchni lub według ich kubatury jest sprzeczny z przepisem art. 45a ust. 8 pkt. 1 lit. a ustawy Prawo energetyczne.

Za nieistotną dla rozstrzygnięcia Sąd uznał podnoszoną przez powodów kwestię stosowania w Regulaminie wyrażeń „mieszkanie opomiarowane” i „mieszkanie nieopomiarowane”, skoro regulamin w punkcie czwartym rozdziału szóstego określa, że lokal nieopomiarowany to lokal bez podzielników kosztów.

Wobec ustalenia powyższych sprzeczności Regulaminu przyjętego w zaskarżonej uchwale ze wskazanymi przepisami Ustawy z 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne Sąd Okręgowy mając na uwadze treść art. 58 § 1 k.c. w punkcie III swojego wyroku stwierdził nieważności tej uchwały, zaś jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu powołał art.102 k.p.c. (k-387-390).

Pozwana, zaskarżając punkt III tego wyroku, zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 45a ust.4,8,9,11 i 12 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne przez ich błędną wykładnię oraz naruszenie przepisu art.232 zdanie drugie k.p.c. przez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa oraz zwrot kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Radomiu (k-400-405).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja prawie w całości zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy jeśli chodzi o żądanie stwierdzenia nieważności przedmiotowej uchwały Walnego Zgromadzenia był w istocie bezsporny, a kwestią która wymagała rozważenia była jego ocena prawna. Dla tego rodzaju oceny, opinia biegłego nie była konieczna. Tym bardziej kiedy powodowie kategorycznie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym podkreślali, że oczekują od Sądu wyłącznie interpretacji prawnej kwestionowanych zapisów Regulaminu w kontekście wymogów art. 45a ustawy Prawo energetyczne.

Sąd Okręgowy jeszcze przed decyzją o połączeniu spraw do wspólnego rozpoznania, w sprawie z powództwa S. S. wówczas o uchylenie uchwały opartej między innymi na twierdzeniu, że zaskarżona uchwała narusza jego interesy bo zawyża koszty dostawy ciepła i uniemożliwia kontrolę ponoszonych kosztów (k-226v) na rozprawie w dniu 29 listopada 2012r. z urzędu dopuścił dowód z opinii biegłego „dla ustalenia czy zapisy Regulaminu (...), a w szczególności jej zapisy dotyczące rozliczania kosztów ciepła na zasadach ogólnych są zgodne z zapisami prawa energetycznego oraz rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy” (k-227v). Tak sformułowana teza dowodowa nie wskazuje na rodzaj „wiadomości specjalnych” w rozumieniu art 278 k.p.c. potrzebnej sądowi dla rozstrzygnięcia sprawy. Dowód ten w efekcie nie został przeprowadzony, zaś strona pozwana reprezentowana cały czas przez profesjonalnego pełnomocnika po połączeniu spraw nie zgłaszała zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., że Sąd pomimo formalnego wydania postanowienia dowodowego, zamknął rozprawę bez przeprowadzenia tego dowodu. Zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. podniesiony w apelacji jako jedyne uchybienie przepisom postępowania nie mógł odnieść zamierzonego skutku już choćby z tego względu, że skarżący nie uzasadnia wpływu takiego uchybienia na wynik sprawy, nie formułując żadnej konkretnej tezy dla biegłego.

Zasadnie natomiast apelacja zarzuca Sądowi uchybienie powołanym w niej przepisom materialnoprawym. Dla porządku w pierwszej kolejności odnotowania wymaga, że powodowie ostatecznie precyzując żądanie pozwu jednoznacznie oświadczyli, że zwalczają jedynie uchwałę nr (...) r. Walnego Zgromadzenia (k-148). Sąd żądaniem tym był związany stosownie do art. 321 § 1 k.p.c. Przepis ten ma bowiem w procesie charakter bezwzględny, gdyż wyrokowanie sądu ponad żądanie co do zasady jest wyłączone we wszystkich postępowaniach, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, a takiego brak zarówno w ustawie z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze jak i w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych. Jakkolwiek uchwała numer (...) z dnia 29 czerwca 2012r. Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. formalnie utrzymuje jedynie w mocy uchwałę Rady Nadzorczej Nr (...) tej Spółdzielni z 30 dnia sierpnia 2011r. zatwierdzającą Regulamin rozliczania kosztów dostawy ciepła do lokali i pobierania opłat za centralne ogrzewanie i podgrzanie wody w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R. ale zarzut jej sprzeczności z art. 45 a prawa energetycznego musi być badany w odniesieniu do treści przedmiotowego Regulaminu. W razie bowiem ustalenia takiej sprzeczności konsekwentnie do tego również uchwała Walnego Zgromadzenia byłaby sprzeczna z prawem ze skutkiem z art. 42 § 9 prawa spółdzielczego. Z tym jednak zastrzeżeniem, że ustalenie sprzeczności z prawem uchwały rady nadzorczej miałoby tylko charakter przesłankowy, gdyż ze względu na przedmiot żądania rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie obejmuje stwierdzenia nieważności teje uchwały.

Jest niesporne, że aneksem nr (...) do przedmiotowego Regulaminu uchwalonym przez Radę Nadzorczą uchwałą nr (...) z 10 grudnia 2012r. i obowiązującym od tego dnia, pozwana w rozdziale VI wykreśliła w całości punkt 11

(k-208,209). W ocenie Sądu Apelacyjnego powodowie mieli jednak nadal interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w popieraniu swojego żądania w tej części, gdyż wedle treści tej uchwały skreślenie punktu 11 nastąpiło z mocą od 10 grudnia 2012r. czyli *ex nunc* (k-215), zaś w oparciu o omawiany Regulamin rozliczano dwa poprzednie sezony grzewcze. Stąd dopiero stwierdzenie nieważności mające skutki *ex tunc* definitywnie przesądziłoby o braku mocy wiążącej od początku obowiązywania takiego zapisu. Analogiczny argument o istnieniu interesu prawnego można podnieść już co do całości przedmiotowego Regulaminu, a to wobec uchwalenia odrębnie dwóch nowych regulaminów rozliczania kosztów dostawy ciepła i pobierania opłat za centralne ogrzewania i podgrzanie wody oraz ciepłej wody, a także rozliczania kosztów zużycia ciepłej wody. Ten pierwszy złożony został do akt na rozprawie apelacyjnej (por. koperta k-452) i wynika z niego, że dotychczasowy Regulamin stracił moc z dniem 12 września 2013r. czyli z dniem podjęcia uchwały Rady Nadzorczej zatwierdzającej nowy regulamin.

Przechodząc zatem do merytorycznej oceny zarzutów materialnoprawnych apelacji, Sąd odwoławczy je co do zasady podziela, z jednym tylko zastrzeżeniem dotyczącym wyżej wspomnianego punktu 11 rozdziału szóstego Regulaminu. W tym zakresie pozwana Spółdzielnia nie może skutecznie domagać się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa. Nadpłata spółdzielcy jest jego własnością i tylko on może zdecydować co z tymi środkami zrobić. Spółdzielnia nie może w regulaminie wprowadzać tego typu restrykcji finansowych wobec swoich członków, czy też osób mających lokale w jej zasobach. Stąd w tym tylko zakresie należało stwierdzić nieważność przedmiotowej uchwały Walnego Zgromadzenia.

W pozostałej części kwestionowane zapisy Regulaminu nie kolidują z wymogami art. 45a ustawy prawo energetyczne. Dlatego utrzymanie ich w mocy przedmiotową uchwałą Walnego Zgromadzenia było prawidłowe i powinno skutkować oddaleniem powództwa. Na jego wytoczeniu zaważyło błędne przeświadczenie powodów, że można jednocześnie nie akceptować wyboru pozwanej Spółdzielni „podzielnikowej” metody rozliczania kosztów ciepła a zarazem domagać się takiego samego traktowania, jak osoby, które się temu systemowi podporządkowały. Stąd tak często przewijające się w ich pisemnych i ustnych wystąpieniach argumenty o ich „represjonowaniu” oraz nierównym traktowaniu członków. Tymczasem zasada równości praw i obowiązków spółdzielcy oznacza, iż w braku ustawowego zróżnicowania praw i obowiązków spółdzielcy, względnie zróżnicowania ich w treści statutu i innych aktach spółdzielni (w takim zakresie, w jakim jest to dozwolone przez bezwzględnie obowiązujące normy prawa o spółdzielczości), każdy spółdzielca może domagać się przyznania lub wykonania praw przysługujących innym członkom spółdzielni w takich samych warunkach oraz zdjęcia z niego obowiązków nieciążących na innych członkach spółdzielni w takich samych warunkach.

Sam ustawodawca w uzasadnieniu projektu ustawy wprowadzającej art. 45a do ustawy Prawo energetyczne wskazał na istniejącą różnorodność rozwiązań technicznych i organizacyjnych w zakresie dostaw ciepła do budynków wielolokalowych i sposobów jego rozdziału wewnątrz budynków oraz bardzo zróżnicowany stan techniczny budynków i instalacji centralnego ogrzewania. W związku z tym zachodziła wyraźna potrzeba, zwiększenia odpowiedzialności właścicieli i zarządzających za ten stan, jak również zobowiązania ich do większej staranności związanej z doбором sposobów wewnętrznych rozliczeń kosztów zużytego ciepła i lepszego nadzoru w zakresie rzeczywistego funkcjonowania przyjętych systemów rozliczeń¹.

Pozwana Spółdzielnia jako zarządca budynku, a zarazem odbiorca w rozumieniu art. 3 pkt 13 prawa energetycznego, ma obowiązek rozliczania kosztów zgodnie z zasadami określonymi w art. 45a tej ustawy. Pozwana stosując się do reguł tej ustawy wybrała indywidualny system rozliczania kosztów ogrzewania poprzez wprowadzenie metody podzielnikowej (art. 45 a ust 9) i wybranej przez siebie metodzie podporządkowała przedmiotowy Regulamin (art. 45a ust 10). Zastosowanie bowiem konkretnej metody obwarowane zostało warunkami wymienionymi w ust. 9 art. 45 a mianowicie, wybrana metoda ma: uwzględnić współczynniki wyrównawcze zużycia ciepła wynikające z położenia lokalu w bryle budynku, zapewnić prawidłowe warunki eksploatacji budynku określone w odrębnych przepisach, stymulować energooszczędne zachowania użytkowników lokali oraz zapewnić ponoszenie opłat w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Takie zapisy ustawowe w istocie oznaczają, że metoda rozliczania kosztów ciepła wykorzystująca powierzchnię lub kubaturę poszczególnych lokali

może być stosowana tylko wtedy, gdy nie ma możliwości przykładowo z przyczyn w technicznych zastosowania metod wykorzystujących wskazania ciepłomierzy lub urządzeń wskaźnikowych (podzielników kosztów ogrzewania).

Powodowie, wbrew treści ich pism (por. przykładowo pismo z k-343) nie mają wpływu bezpośredniego na wybór metody przez pozwaną. Mogą z wykorzystaniem trybu zaskarżenia regulaminu podważać w pierwszej kolejności sam wybór metody przez zarządcę, ponieważ on determinuje sposób rozliczeń. Tymczasem powodowie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym kategorycznie utrzymywali, że spór dotyczy wyłącznie lokali bez podzielników, gdyż nie kwestionują wybranej przez Spółdzielnię metody (k-212).

Z punktu widzenia reguł wykładni przepisów rację ma także pozwana, że chodzi tu o wybór jednej konkretnej metody (wskazanie alternatywne, a nie łączne), gdyż nie można w jednym budynku stosować dwóch systemów rozliczeń. Poza argumentami powoływanymi na ten temat przez pozwaną, za taką wykładnią przemawia też przebieg prac parlamentarnych poprzedzających uchwalenie ustawy zmieniającej Prawo energetyczne, który odzwierciedla intencje ustawodawcy. Mianowicie chodzi o poprawkę nr 9 (w brzmieniu: w art. 1 w pkt 38 w lit b, w ust 8 w pkt 1 w lit a w pierwszym i drugim tiret przecinek zastępuje się wyrazem „lub”). Poprawka nr 9 miała właśnie na celu to by koszty zakupu ciepła były rozliczane według wybranej metody pomiaru, a nie według wszystkich metod jednocześnie. W efekcie została na odrzucona ale tylko dlatego, że zapomniano analogiczną poprawkę zarekomendować dla ust 8 pkt 2 art. 45a (por. odpowiednio adresy stron i numery druków Sejmu nr 31352, Senatu RP - druk Nr 37533 oraz zapis posiedzenia Komisji Gospodarki, która w swoim sprawozdaniu w sprawie stanowiska Senatu RP zarekomendowała aby poprawkę 9 dotyczącą art. 45 ust 8 pkt 1 lit a odrzucić - druk nr 37604).

Trafnie również pozwana zarzuca Sądowi, że oceniając zapis punktu czwartego rozdziału IV Regulaminu jako kolidujący z art. 45a ust 4 prawa energetycznego błędnie utożsamiał zaliczkę na poczet kosztów c.o. z kosztami zakupu ciepła, o których mowa w tym przepisie. Sąd zresztą powielił tu błąd powodów z pisma z 15 stycznia 2013r. (k-212), gdzie zestawia się art. 45 ust 4 podkreślając, że w tym przepisie nie różnicuje się odbiorców w zależności od sposobu (metody) rozliczania ciepła. z rozdziałem IV pkt 4 regulaminu, gdzie określono wyłącznie skalę zaliczek a nie opłat. Nieuprawniona jest też w okolicznościach rozpoznawanego sugestia Sądu, że pozwana w przypadku mieszkań nieopomiarowanych uzyskuje kwotę wyższą niż wynika to z kosztów zakupu ciepła. Zaliczka bowiem jest rozliczana tak w mieszkaniach wyposażonych w podzielniki ciepła, jak i takich gdzie tych podzielników nie ma, a po dokonaniu rozliczenia i określeniu wysokości kwot nadpłat lub dopłat dla poszczególnych lokali, każde mieszkanie obciążane jest wyłącznie kosztem zakupu ciepła. Zatem analizowany zapis Regulaminu, wbrew pogładowi Sądu Okręgowego, nie ma charakteru dyskryminującego osoby zajmujące lokale bez podzielników. Nie powoduje też sytuacji, że odbiorca generuje środki przewyższające opłaty niezbędne do pokrycia kosztów zakupu ciepła.

Podkreślenia wymaga, że na rozprawie apelacyjnej powodowie oświadczyli, że przy tym systemie pobierania zaliczek i tak są one niewystarczające, gdyż po rzeczywistym rozliczeniu okazuje się, że mają znaczne, a nawet - jak to określili - „drakońskie” niedopłaty (protokół elektroniczny 00:41:46). Nie ma zatem sytuacji generowania zbędnych kosztów na koncie pozwanej w postaci nadmiernie wyśrubowanych zaliczek. Przeciwnie występuje sytuacja odwrotna kiedy pomimo takiego brzmienia regulaminu występują po stronie powodów niedopłaty.

Natomiast to, że stawka ryczałtu musi być obliczona na podstawie rzeczywistego kosztu ogrzewania budynku za dany sezon i powinna stanowić w tym wypadku 1,5 krotność tego kosztu jest zasadą popularną i stosowaną w wielu spółdzielniach mieszkaniowych, a wysokość ryczałtu jest posezonowo korygowana odpowiednio do występujących kosztów.

Tym samym w ocenie Sądu Apelacyjnego realizowana jest dyspozycja art. 45a ust 4. Prawa energetycznego, co czyni zarzut obrazy tego przepisu uzasadnionym.

Nie sposób doszukać się także niezgodności pomiędzy postanowieniem punktu szóstego Regulaminu rozdziału III, który zawiera podział kosztów ciepła na koszty stałe (wspólne) i koszty zmienne a art. 45a ust 1 lit b prawa energetycznego. W tym przepisie mowa jest o kosztach zakupu ciepła dla wspólnych części budynku, które jak podnosi skarżąca Sąd pomieszał z kosztami stałymi (wspólnymi).

Nie ma też podstaw do kwestionowania tezy apelującej, że zapis punktu ósmego rozdziału VI Regulaminu przewidującego, iż koszt energii cieplnej ustalony zostanie według sumy wskazań podzielników przypadającej na 1 m² lokalu opomiarowanego o najwyższym zużyciu energii cieplnej w danym budynku proporcjonalną do powierzchni lokalu opiera się na uzasadnionym w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz praktyki rozpoznawania tego typu sporów założeniu, że użytkownicy mieszkań bez podzielników nie oszczędzają ciepła. Argumentacja zaś Sądu Okręgowego o występującej tu sprzeczności z art. 45 ust 8 Regulaminu rzeczywiście nie jest przekonująca.

Według powodów zapis taki (niewymieniony w art. 45 ust 8 jako metody rozliczania za ciepło) jest formą "gnębienia niepokornych mieszkańców nieakceptujących podzielników kosztów. To również uniemożliwienie sprawdzenia poprawności rozliczenia, bo spółdzielnia chroni prywatność tego mieszkańca, który ma podzielniki" (k-213). Powodowie zapominają jednak, że to oni nie wykonują nałożonego na nich ustawowo obowiązku udostępnienia swoich mieszkań w celu zainstalowania tam podzielników wynikającego z art. 45 a ust 11 prawa energetycznego, co pozwoliłoby na zweryfikowanie, że jego zużycie ciepła jest mniejsze od naliczanego według kwestionowanego zapisu Regulaminu. Z kolei zarzut dotyczący uniemożliwienia sprawdzenia poprawności rozliczenia nie dotyczy w istocie regulaminu lecz jest postulatem do władz spółdzielni co do ciężącego na nich obowiązku informacyjnego, który może być egzekwowany w trybie art. 8¹ ust 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Wedle art. 45a ust 12 prawa energetycznego regulamin rozliczeń powinien dopuszczać możliwość zamiennego rozliczania opłat za ciepło dla lokali mieszkalnych lub użytkowych na podstawie ich powierzchni lub kubatury oraz określać warunki stosowania zamiennego rozliczania. Aby taki regulamin mógł być stosowany, musi on zostać zaakceptowany przez właścicieli w podjętej uchwale. Jak już wcześniej zaznaczono wybór Spółdzielni mógł dotyczyć tylko jednej z trzech metod wymienionych w art. 45 ust 8 prawa energetycznego, co jak słusznie zauważa pozwana znalazło także potwierdzenie w powoływanym przez nią wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 347/12, (LEX nr 1311774). Pozwana wybrała stosowanie urządzeń wskaźnikowych (podzielniki elektroniczne z odczytem radiowym) i dla potrzeb tych rozliczeń uchwaliła skarżony regulamin uwzględniając już przy stosowaniu tej metody współczynniki korygujące. Tak jak w lokalu opomiarowanym lokator może regulować ilość zużywanej energii i przez to mieć wpływ na ilość zużytych jednostek, a w konsekwencji na poziom kosztów, to w lokalu, który nie jest wyposażony w podzielniki kosztów już takiej zależności nie ma. Koszt energii cieplnej w mieszkaniu bez podzielników nie zależy od zużycia ciepła przez lokatora, który może zużyć więcej lub mniej, a tylko dla tych lokali jest ustalany na uśrednionym poziomie na podstawie danych za ubiegły rok, oczywiście z uwzględnieniem wszelkich współczynników systemowych i dlatego one nie mogą mieć drugiego raz zastosowania, skoro już wkalkulowane w wybrany system.

Współczynniki wyrównawcze położenia lokalu zgodnie z zapisem art. 45 ust 9 prawa energetycznego są częścią metody rozliczania kosztów c.o. i mają za zadanie korygowanie kosztów zmiennych ogrzewania. Dlatego postulaty powodów w tym zakresie są bezpodstawne.

Ponadto, aneksem nr (...) do tego Regulaminu uchwalonym przez Radę Nadzorczą uchwałą nr (...) z 27 października 2011r. pozwana wprowadziła rozliczenia mieszkań nieopomiarowanych w odniesieniu do powierzchni użytkowej lokalu (k-166), tym samym dostosowała przepisy Regulaminu do art. 45 a ust 12 ustawy Prawo energetyczne. Wedle § 1 wymienionego aneksu w rozdziale VII po punkcie 3, dodano punkt 4 o treści: „W budynkach, w których liczba mieszkań wyposażonych w elektroniczne podzielniki z odczytem radiowym stanowi mniej niż 70% wszystkich mieszkań – koszty zakupu ciepła rozliczane są będą w odniesieniu do powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego. Zasada ta nie dotyczy budynków, w których nie rozpoczęto procesu wymiany podzielników wyparkowych na podzielniki elektroniczne” (k-166).

Podzielając zatem z wyżej wskazanych przyczyn poszczególne zarzuty apelacji Sąd odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo, za wyjątkiem stwierdzenia nieważności przedmiotowej uchwały w części dotyczącej punktu 11 rozdziału VI Regulaminu, gdyż w tym zakresie zwalczane rozstrzygnięcie było prawidłowe.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego ma oparcie w art. 100 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

1 por. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne , Sejm RP IV Kadencji, druk sejmowy nr 3135 z dnia 22 lipca 2004r.

2 [http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/\(\\$vAllByUnid\)/051CoDoBB05BB291C1256EDF0041B152/\\$file/3135.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/($vAllByUnid)/051CoDoBB05BB291C1256EDF0041B152/$file/3135.pdf)

3 [http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/wgdruku/3753/\\$file/3753.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/wgdruku/3753/$file/3753.pdf)

4 [http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/wgdruku/3760/\\$file/3760.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/wgdruku/3760/$file/3760.pdf)